

Suvremena arhitektura u gradnji dječjeg vrtića

Oblak, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:929204>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANA OBLAK

Suvremena arhitektura u gradnji dječjeg vrtića

Završni rad

Pula, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANA OBLAK

Suvremena arhitektura u gradnji dječjeg vrtića

Završni rad

JMBAG: 0303077647, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Metodika likovne kulture

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Likovna umjetnost

Znanstvena grana: Likovna pedagogija

Mentor: doc. art. dr. phil. Aleksandra Rotar

Pula, 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ana Oblak kandidatkinja za prvostupnicu Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Potpis

U Puli, 01. ožujka, 2021. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Ana Oblak dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom SUVREMENA ARHITEKTURA U DJEČJEM VRTIĆU koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 01. ožujka, 2021. godine.

Potpis

SADRŽAJ:

Uvod	1
1. Arhitektura	2
2. Dječji vrtić i jaslice Pula u Ulici Rižanske skupštine.....	4
3. Dječji vrtić Pula, područni objekt Veli Vrh u Brunjakovoj ulici	9
4. Djetetovo okruženje.....	13
5. Prostorno okruženje vrtića	15
6. Poticajno prostorno-materijalno okruženje vrtića	18
7. Unutarnji prostor vrtića	20
8. Vanjski prostor vrtića	21
9. Motiv mačke	23
10. Simbol mačke kroz povijest	24
11. Uloga odgojitelja.....	26
Idejno arhitektonsko rješenje zgrade vrtića.....	28
12. Prednje pročelje građevine.....	29
13. Bočno pročelje građevine	30
14. Tlocrt građevine.....	35
15. Tlocrt građevine, unutrašnjih prostorija.....	34
Zaključak	37
Popis literature.....	38
Popis primjera.....	41
Sažetak.....	42

Uvod

Srednjoškolsko obrazovanje pohađala sam i završila kao Arhitektonski tehničar u Obrtničkoj školi u Požegi. Znanja i sposobnosti koje sam stekla tijekom srednje škole bila su mi od neizmjerne koristi pri osmišljavanju nove zgrade vrtića u obliku mačke. Nastojala sam povezati zgradu u kojoj će se tijekom dana boraviti s motivom mačke.

Dječji vrtić je ustanova u kojoj se ostvaruje program njege, odgoja, zaštite i obrazovanja djece. Djetinjstvo je najvažnije razdoblje u životu te je bitno u kakvom se okruženju dijete oblikuje u odraslu osobu. Dijete u vrtiću oblikuje sebe uz poticaj odgojitelja. Odgojitelj je osoba koja treba djetetu pružiti određene poticaje kako bi se dijete moglo pravilno razvijati.

Odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću treba ostvarivati i razvijati prisnost, pozitivnu emocionalnu klimu, slobodnu komunikaciju, trajnost sveze s odraslima i drugom djecom, aktivno sudjelovanje djeteta u raznim životnim djelatnostima. (Fiala i Sindik, 2012)

Okruženje koje nije prihvatljivo je okruženje neobogaćeno poticajima, materijalima, osiromašeno, koje sputava prirodnu dječju radoznalost i koje sprječava dijete da razvije svoju radoznalost. Sve to se može postići negativnim emocionalnim okruženjem, pritiskom ili stresnom situacijom, siromašnim potencijalima te pasivnošću, atmosferom kojoj nedostaje zabave, istraživanja radosti i uživanja u učenju. Isto tako dijete može biti sputano u razvoju radi malog izbora aktivnosti. (Čudina-Obradović, 2008)

1. Arhitektura

Arhitektura po mome mišljenju je čovjekov način izražavanja slobode i kreativnosti u kojoj iskazuje nešto novo što je čovjeku do sada bilo neobično.

Arhitekturu nikada nije bilo jednostavno definirati, kako zbog toga što ujedinjuje različite segmente i potrebe ljudskog društva, tako i zbog njene sadržajem bogate pojavnosti. (Ugljen-Ademović 2018)

Tako se u mnoštvu definicija koje naznačavaju svu kompleksnost ovog medija (fenomena) koji nazivamo arhitektura, od funkcionalne uloge koju ima za čovjeka, preko nadgradnje u isticanju estetskih potreba i vrijednosti, za početak može postaviti definicija koja arhitekturu vidi kao umijeće konceptualne organizacije prostora kroz misaoni (intelektualni) proces, koji je neraskidivo vezan za postojanje ideje, formalne i prostorne. Arhitektura, kao spoznajni postupak, bavi se kreiranjem i organiziranjem reda i hijerarhije u prostoru uz pomoć geometrije, oblikujući tako arhitektonska djela na koja neposredno utječu dvije ravnopravne komponente, a to su funkcija i estetika. Jednostavno, arhitektura je u svoj svojoj kompleksnosti i sveobuhvatnom značenju – oblikovanje prostora. (Ugljen-Ademović 2018)

Arhitektima se nerijetko prebacuje što se u konstruiranju okruženja za djecu primarno vode osobnim arhitektonskim ambicijama, a da ne posjeduju dovoljna znanja o specifičnostima odgojno-obrazovnog procesa u ustanovama ranoga odgoja, dok se predstavnicima pedagoške struke prebacuje nepoznavanje područja arhitekture. (Dudek, 2005)

Nicholson (2005) ističe kako je nemoguće razgovarati o arhitekturi bez razumijevanja pedagogije (i procesa odgoja i obrazovanja) jer su arhitektura i pedagogija međusobno povezane. Te uske povezanosti svjesni su i u Reggio pedagogiji. Reggio je razvijen u gradiću Reggio Emilia u sjevernoj Italiji. Utemeljitelj ovog pristupa smatra se Loris Malaguzzi. U Reggio pedagogiji dijete je u središtu. Malaguzzi smatra da je dijete već biološki određeno za istraživanje svoje okoline i interakcije sa svim onim što mu okruženje nudi.

Utemeljitelj Reggio pedagogije, Loris Malaguzzi dijete smatra inteligentnim, socijalnim i znatiželjnim bićem od rođenja. Nadalje, Malaguzzi navodi pravo djeteta na razumijevanje i razvijanje svojih potencijala, pravo na povjerenje u odrasle i njihovo povjerenje (Slunjski, 2001). Razvili su praksu bliske suradnje s arhitektima koja se reflektira u promišljenoj organizaciji prostora i prostornih elemenata. Projektiranje prostornog okruženja ustanove ranog i predškolskog odgoja izazov je koji (uz strukovne kompetencije) od arhitekta zahtijeva određena elementarna, ali i sofisticirana znanja o odgojno-obrazovnom procesu u ustanovama ranog i predškolskog odgoja oblikovanje prethodno opisane ideje djeteta, razumijevanje njegove prirode učenja, svijest o ulozi prostorno-materijalnog okruženja u učenju djeteta predškolske dobi, razumijevanje uloga odraslih u procesu odgoja i obrazovanja te nužnost funkcionalnosti i fleksibilnosti okruženja kako bi ono moglo zadovoljiti interese i potrebe subjekata koji u njemu aktivno djeluju. Tradicionalno viđenje uloge arhitekta u kreiranju okruženja ustanove ranog i predškolskog odgoja jest ideja eksperta koji kreira okruženje za korisnika, dok suvremeno viđenje taj stvaralački proces vidi kao kreiranje okruženja u suradnji s korisnikom, dakle, obilježava ga zajednički angažman obaju subjekata. Stoga Edwards (2005) naglašava kako je nužno predstavnicima pedagoške struke omogućiti više utjecaja na konstruiranje prostora u kojem zajedno s djecom žive i uče. Znači, treba uvesti praksu kontinuiranog istraživanja i konzultiranja odgojitelja i stručnog tima s arhitektima, gdje su odgojitelji i stručni tim aktivni i kritički participanti u procesu projektiranja, konstruiranja, dizajniranja i uređenja prostorno-materijalnog okruženja ustanove predškolskog odgoja.

Arhitekti su ti koji se moraju konzultirati sa stručnim timom vrtića kako bi građevina vrtića bila što funkcionalnija i pristupačnija djeci. Stručni tim vrtića je taj koji zna sve potrebe djece te treba sudjelovati u projektiranju i uređenju interijera i eksterijera vrtića. U stručnom timu prvenstveno treba biti ravnatelj vrtića, odgojitelji koji rade duži period u vrtiću kako bi građevina vrtića bila prilagođena djetetovim potrebama.

2. Dječji vrtić i jaslice Pula, u Ulici Rižanske skupštine

Dječji vrtić i jaslice Pula je vrtić s četiri vrtićke skupine i dvije jasličke skupine. U vrtiću se realiziraju programi obogaćivanja likovne kulture djeteta, zdravstvene i tjelesne. Vrtić ima namjenski građenu dvoranu, svoju kuhinju koja je 2009. kompletno obnovljena u skladu s Hazard Analysis and Critical Control Point (HACCP – sustavni pristup za sigurnost hrane). U sklopu vrtića je veliko ograđeno dvorište uređeno 2019. godine novim spravama. Dječji vrtić građen je bauhaus gradnjom u obliku kvadra sa sportskom dvoranom što djeci omogućuje više aktivnosti.

Bauhaus („gradnja doma“) osnovan je 1919. godine u Weimaru pod vodstvom arhitekata Waltera Gropiusa s namjenom spajanja umjetnosti i umjetničkog obrta. Bauhaus je gradnja u kojoj se ostvaruju sinteze autonomne umjetnosti i oblikovanje uporabnih predmeta. Glavne karakteristike bauhaus gradnje su: individualnost i bogata upotreba prirodnog svjetla, funkcionalnost i jednostavnost. Bauhaus se u Hrvatskoj pojavljuje nakon Drugog svjetskog rata, a jedna od hrvatskih umjetnica koja je djelovala pod znatnim utjecajem Bauhausa je Stella Skopal.¹

Primjer 1: Prednje pročelje Dječjeg vrtića i jaslica Pula
Fotografirala: Ana Oblak ©

---

¹ Stella Skopal je hrvatska keramičarka koja je oblikovala uporabne predmete za industrijsku proizvodnju. Radila je dekorativnu keramiku jednostavnih oblika.

Primjer 2: Bočno pročelje Dječjeg vrtića i jaslica Pula
Fotografirala: Ana Oblak ©

Odgoviteljici Sandri Vidaković postavljeno je deset pitanja vezano uz Dječji vrtić i jaslice Pula.

1. Kakvo je prostorno uređenje u Vašem vrtiću? Opišite.
2. Kakvi su materijalni uvjeti u Vašem vrtiću? Opišite.
3. Kako prostori, interijeri i eksterijeri utječu na djecu tijekom boravka u vrtiću?
4. Kako prostori, interijeri i eksterijeri vrtića utječu na djecu, što se može primijetiti iz ponašanja djece izvan vrtića, kod kuće s roditeljima?
5. U kojim se prostorijama djeca najdulje zadržavaju i zbog čega?
6. Što bi Vi savjetovali arhitekti koji je započeo realizaciju projekta za gradnju novog vrtića?
7. Kojom bojom treba obojati krov?
8. Kojom bojom treba obojati vanjske zidove, sa sjeverne i južne strane?
9. Kojim bojama se mogu obojati interijeri?
10. Koji kutak vanjskog ili unutarnjeg dijela vrtića najviše privlači djecu?

Odgovori:

- 1) Objekt Dječji vrtić i jaslice Pula nalazi se gotovo u samom centru grada u Ulici Rižanske skupštine. Sam objekt ima organiziran rad za šest odgojnih skupina. Dvije jasličke i četiri vrtićke grupe. Uz prostore koji su predviđeni za rad sa djecom; sobe dnevnog boravka sa pripadajućim sanitarnim čvorovima i garderobom tu se nalazi i blagovaona u kojoj u isto vrijeme mogu objedovati četiri odgojne skupine, te zatim i

potpuno opremljena sportska dvorana za djecu. U samom objektu su i kancelarije administracije, psihologa, pedagoga i zdravstvene voditeljice, praona, dva sanitarna čvora za osoblje, zbornica za odgojitelje, garderoba za djelatnike te profesionalna kuhinja koja osigurava dnevno 3 obroka i užinu za nekoliko objekata unutar i van naše ustanove. Vrtić je izgrađen davne 1972. god. i projektiran je na način da je sve na jednoj razini. Nemamo katove i podrume, prostorno je dugačak i izgrađen u obliku naopačkog slova L. Kroz prostor vrtića dominira veliki zajednički hol koji povezuje sve unutarnje prostorije, a poneke sobe odgojnih skupina povezane su i sa velikim dvokrilnim vratima, što omogućava druženje djece različitih odgojnih skupina i u unutarnjem prostoru, a ne samo na vanjskom. Objekt DV Centra ima prekrasno veliko i opremljeno zajedničko dvorište u kojem djeca imaju raznoliku paletu poticaja i igrala prilagođena za najmlađu djecu jasličke dobi, primjerenih penjalica i ljuljački za predškolce. S obzirom na godinu izgradnje, objekt je prije par godina djelomično renoviran. Pažnja se usmjerila na dječje sanitarne čvorove, namještaj u samim sobama u kojima borave djeca i ponovno lakiranje drvenog parketa na podovima.

- 2) Materijalni uvjeti u vrtiću su relativno dobri. Sve kancelarije opremljene su kompjuterima, pa tako i zbornica za odgajatelje ima jedno osobno računalo. U sklopu ureda administracije nalazi se uređaj za kopiranje/printanje kojem imaju pristup svi odgajatelji i stručni tim. Sobe u kojima borave djeca opremljene su prilagođenim didaktičkim materijalima koji se obogaćuju ovisno o tome koliko to financijska situacija Ustanove dopušta u datom trenutku. Prostora za unaprijeđenje materijalnih uvjeta svakako ima.
- 3) Utjecaj prostora na djecu svakako je pozitivan. Budući da se svake nove pedagoške godine djeca zajedno sa svojim matičnim odgajateljima sele iz sobe u sobu, istaknula bih da se shodno tome i svake godine djeca nalaze u novim (ali ipak sličnim sobama) prostorijama koje nude sasvim drugačije poticaje od sobe u kojoj su djeca boravila u prethodnoj pedagoškoj godini. Proces mijenjanja sobe rekla bih da pozitivno utječe na djetetovu sliku o sebi budući da se u tom trenutku djeca doživljavaju „većima“, „starijima“, „jačima“, „sposobnijima“ i sl. Sukladno tom procesu didaktička sredstva su i prilagođena prema dobi djece kroz sobe odgojnih skupina. Prostorna struktura vrtića je uvijek ista, što kod djece znači konstantnost, sigurnost u prostor u kojem borave čak i do deset sati dnevno. Sloboda formiranja interesnih centara prepuštena

je u potpunosti u ruke matičnih odgajatelja, koji se pak vode potrebama i željama skupine. Osim soba odgojnih skupina djeca imaju na raspolaganju i veliku blagovaonu za objedovanje, koja je u potpunosti prilagođena djeci. U njoj se nalazi i jedna LCD televizija sa DVD *playerom*, ni jedna soba nema vlastiti televizor, a odgajateljima na raspolaganju stoji i LED projektor. U ovom trenutku prostori blagovaone se ne koriste zbog epidemiološke situacije u našoj zemlji, pa i samom svijetu. Zajednički hol vrtića ukrašen je uokvirenim likovnim radovima djece i vizualnim interaktivnim zidnim didaktičkim sredstvima za igru. Osim prekrasnog zajedničkog dvorišta sobe imaju i natkrivene terase koje omogućuju igru i boravak na svježem zraku i kad vrijeme nije baš gostoljubivo.

- 4) Boravak u vrtiću je strukturiran i prožet slobodnim i planiranim aktivnostima. Vodimo se dječjim potrebama i željama i tome se i prilagođavamo, zapravo, tome i prilagođavamo i prostor sobe i vrtića. Ponašanje djece izvan vrtića teško je objektivno komentirati budući da u to kao odgajatelji nemamo uvid. Znamo samo ono što nam roditelji prenesu, a u praksi mogu reći da je to u česti broj slučajeva sasvim oprečno ponašanje od onog u vrtiću. Ako ovo nije dovoljno dobar odgovor, možete ga malo prestrukturirati i ja ću Vam lako ponovno odgovoriti na njega.
- 5) U ovom trenutku moram odgovoriti da se djeca najradije zadržavaju u sobi dnevnog boravka u igri po interesnim centrima budući da kroz cijeli period pandemije zbog CVD-19 virusa potenciramo i organiziramo aktivnosti na vanjskim prostorima. U to je uključen protekli ljetni rad i počeci nove pedagoške 2020./2021. godine i mogu odgovorno reći da djeci vrlo stvarno fali igra po interesnim centrima bez obzira koliko pomno budu isplanirane aktivnosti na vanjskom prostoru.
- 6) Savjet arhitektu koji bi počeo novu izgradnju vrtića je slijedeći; uistinu se voditi potrebama djece i odgajatelja koji su svakodnevno u intenzivnoj komunikaciji i interakciji. Svakako prostor prilagoditi djeci, ali i odgajateljima koji upotpunjuju i kreativnim procesom unapređuju prostor u kojem borave ta ista djeca. Imati na umu sve izazove jednog dana boravka u vrtiću, a to se odnosi na svakodnevne izazove kao što je veličina sobe, blizina i preglednost sanitarnog čvora i dječje garderobe, prostor za njegu i presvlačenje djece u jaslčkim sobama, način i sigurnost izlaska na vanjski prostor unutar i izvan vrtića, koncepcija i razmještaj igrala na vanjskom

prostoru, obratiti pažnju na fizičku sigurnost djece unutar objekta (otvoren i pregledan koncept) i uvođenje moderne tehnologije u svakodnevni rad odgajatelja sa djecom.

- 7) S obzirom da naš objekt ima ravan krov i on kao takav vizualno ne dolazi do izražaja rekla bi da boja krova i nije bitna. Ali ako bi morala izabrati neku boju rekla bi da bude *tamno crvena*.
- 8) Boja vanjskih zidova trebala bi na vizualan način dati do znanja običnom prolazniku da je to objekt dječjeg vrtića i da u ovom objektu boravi najosjetljivi i najvredniji dio našeg društva. Zidovi bi trebali biti šareni i veseli u skladu sa dječjom maštom i ponašanjem.
- 9) Boje interijera isto bi trebale biti žive. Osobno mi se sviđa ideja da svaka soba odgojne skupine ima neku svoju specifičnu boju. U svakom slučaju boje bi trebale biti vedre, vesele i poticajne, a dio zidova koji je dostupan djeci trebao bi biti obojan bojama koje dozvoljavaju brisanje zidova nakon dječjih kreativnih izraza na mjestima koji i nisu baš predviđeni za to.
- 10) Što se vanjskog prostora tiče, rekla bi da djecu najviše privlače oni dijelovi vanjskog prostora u kojem mogu slobodno istraživati. To bi predstavljala igra u zemlji, pijesku (iako ga mi u svom objektu nemamo), istraživanje biljnog svijeta, možda kakav uređeni povrtnjak tj. zemlja pripremljena za sađenje i sl. U unutarnjem prostoru djeca se samoinicijativno raspoređuju u igri po svim centrima, ne mogu izdvojiti samo jedan.

3. Dječji vrtić Pula, područni objekt Veli Vrh u Brunjakovoj ulici

Dječji vrtić Pula, područni objekt Veli Vrh sagrađen je 1. rujna. 2010. godine. Vrtić je projektiran za 120 djece, odnosno 5 vrtićkih grupa, a izgrađen je u sklopu kompleksa koji obuhvaća i Osnovnu školu Veli Vrh te prostorije Mjesnog odbora Veli Vrh. Vrtić je smješten u kompleksu nove Osnovne škole Veli Vrh s četiri vrtićke skupine i jednom jasličkom. U vrtiću se već godinama realizira kraći program pod nazivom “Rano učenje engleskog jezika”

Primjer 3: Prednje pročelje Dječjeg vrtića Pula, područnog objekta Veli Vrh u Puli
Fotografirala: Ana Oblak ©

Primjer 4: Bočno pročelje Dječjeg vrtića Pula, područnog objekta Veli Vrh u Puli
Fotografirala: Ana Oblak ©

Odgovornostima Đurđici Grbac postavljeno je deset pitanja vezano uz vrtić.

1. Kakvo je prostorno uređenje u Vašem vrtiću? Opišite.
2. Kakvi su materijalni uvjeti u Vašem vrtiću? Opišite.
3. Kako prostori, interijeri i eksterijeri utječu na djecu tijekom boravka u vrtiću?
4. Kako prostori, interijeri i eksterijeri vrtića utječu na djecu, što se može primijetiti iz ponašanja djece izvan vrtića, kod kuće s roditeljima?
5. U kojim se prostorijama djeca najdulje zadržavaju i zbog čega?
6. Što bi Vi savjetovali arhitekti koji je započeo realizaciju projekta za gradnju novog vrtića?
7. Kojom bojom treba obojati krov?
8. Kojom bojom treba obojati vanjske zidove, sa sjeverne i južne strane?
9. Kojim bojama se mogu obojati interijeri?
10. Koji kutak vanjskog ili unutarjeg dijela vrtića najviše privlači djecu?

Odgovori:

1) Vrtić Veli Vrh je samostojeći objekt smješten u kompleksu osnovne škole ima 4 vrtićke skupine i jednu jasličku. Ulaskom u vrtić, nalazimo se u centralnom hodniku, kojim se prolazi cijelim vrtićem, i posebno ulazi u garderobu svake skupine. Svaka skupina uz sobu dnevnog boravka, ima garderobu, sanitarni čvor i terasu za boravak na zraku. Objekat ima blagovaonicu, priručnu kuhinju, sobu - garderobu za odgajatelje, malo spremište i sanitarni čvor za odrasle.

2) Prostor pruža u velikoj mjeri osjećaj slobode i mogućnost ugodnog druženja, omogućava svakodnevne kontakte djece i odraslih, omogućava komunikaciju (što je u današnjim prilikama zbog novih epidemioloških mjera svedeno na komunikaciju samo unutar svake skupine za sebe). U odgojno-obrazovnom radu koristi se osnovna oprema, didaktička sredstva i ostali materijali. U sobi dnevnog boravka su centri, stalni i povremeni. Njihov izbor i organizacija polazi od holističkog razvojnog pristupa, pokrivenost svih područja razvoja, osiguravanje dubljeg i intenzivnijeg proučavanja aktualne teme ili projekta i sl.

3) Boravkom djece u vrtiću (u interijeru i eksterijeru) strukturira se unutarnji prostor sobe, potiču se interesi svakog djeteta i zadovoljavaju potrebe. Svi prostori se koriste (ovisno o njihovoj namjeni) za realizaciju razvojnih zadaća iz područja tjelesnog i psihomotoričkog razvoja, socioemocionalnog razvoja ličnosti, spoznajnog razvoja i govor, komunikacija, izražavanje i stvaralaštvo.

4) U roditeljskom domu djeca iznose svoja iskustva stečena boravkom u vrtiću.

5) Ovisno o uzrastu i vremenskim prilikama djeca koriste i prostore. Starija djeca vole koristiti i garderobu za svoju igru, vole se izdvojiti i sami se organizirati. Lijepo vrijeme (proljeće, ljeto, jesen) kad vremenske prilike dozvole, terasa je poticaj za igru, igre loptom, male tjelesne aktivnosti, slobodna igra. Većina djece koristi sobu za igru, gdje u centrima u sobi, prema svojim interesima zadovoljavaju svoju potrebu za igrom.

6) Suradivanje sa strukom, arhitektura i pedagogija u izgradnji vrtića bi trebale biti povezane (promišljena organizacija prostora i prostornih elemenata npr. da vodi brigu o djeci i njihovim potrebama za prostorom, da vodi brigu o potrebi odlaganja sredstava koje odgajatelji povremeno koriste (spremište za odlaganje didaktike i izrađenih sredstava...itd)

7) Za bojanje krova postoje pravila za odabir i nanošenje boje, to može biti posljedica ne samo želje za ažuriranjem dizajna fasade, već i zbog zaštite premaza od svih atmosferskih pojava i nepovoljnih čimbenika.

8) Bojanje vanjskih zidova je prava studija sa tri faze priprema temelja, temeljni premaz i oslikavanje zidova. Za bojanje istih potrebna je također smjesa otporna za vlagu, temperaturne krajnosti, ultraljubičasto itd.

9) Za neke dijelove interijera potrebno je odabrati boju otpornu na pranje (gdje se traži mogućnost uklanjanja površinskih nečistoća mokrom krpom ili spužvom).

Boje interijera bi trebale biti u funkciji djeteta, opuštajuće (bijela u kombinaciji s nježnim pastelnim bojama).

10) Vanjski prostor - terasa na kojoj je velika ljuljačka i vlakić tunel najviše privlače djecu, kao i kad su u prometu romobili i tricikli.

U sobi - ovisno o uzastu, ali i o interesu u skupini - najviše i najduže dječju pažnju privlače razni konstruktivni materijali.

4. Djetetovo okruženje

Oblikovanjem slike o djetetu kao kompetentnom, snažnom biću bogatom potencijalima i idejama, u čija njedra priroda kao da je utkala osjećaj radoznalosti kako bi osigurala njegovu aktivnost i napredak (Mann, prema Nicholson, 2005, 49) stvara se plodno tlo za konstruiranje takvog prostorno-materijalnog okruženja ustanove ranog odgoja koje će svojom organizacijom moći primjereno podržati istraživački interes djeteta i njegovu intrinzičnu motivaciju, potrebu i entuzijazam za razumijevanje svijeta čiji je aktivni dio. Dijete predškolske dobi svijet istražuje u interakciji s okruženjem u kojem živi i stvarnost doživljava kroz sva svoja osjetila pa je stoga potrebno to okruženje učiniti multisenzoričkim, odnosno, poticajnim i respozivnim za doživljavanje svim osjetilima. Suprotno prethodnom, okruženje koje je siromašno poticajima i materijalima i destimulativno djeluje na djetetov razvoj, može dovesti do deprivacije u njegovom cjelokupnom razvoju (Nicholson, 2005; Miljak, 2009).

Sukladno socijalnoj prirodi svoga bića, dijete svakodnevno ulazi u interakcije i sa svojom socijalnom okolinom unutar postojeće fizičke okoline ustanove. Tijekom svog dnevnog boravka u ustanovi ranog odgoja, ono neprestano ulazi u interakcije s drugim participantima odgojno-obrazovnog procesa (djecom i odraslima). U tim interakcijama dijete razvija socijalnu inteligenciju – stječe i jača socijalne vještine, spoznaje postojanje perspektive drugih, uči o reciprocitetu, uči o suradnji, o zajedništvu i dr. Učenje tako postaje socijalni partnerski konstrukt svih uključenih u proces odgoja i obrazovanja. Teorija koja zastupa ovakav oblik suradničkog učenja jest ona Leva Vygotskog o sociokonstruktivizmu (Lewin, 1998).

Prostorno materijalno okruženje ustanove ranoga odgoja za dijete ima više značenja. Galindo (2010) važnost okruženja za djecu vidi u poticanju djece na osvješćivanje okruženja i vlastitog postojanja u njemu, u istraživanju različitih načina kretanja i igre, u socijalnoj interakciji te u razvoju jezičnih i senzornih sposobnosti. Dudek (2005) naglašava kako okruženje treba djetetu pružiti dojam avanture u kojoj će ono testirati svoju kognitivnu i fizičku koordinaciju i razvijati svoju samostalnost.

Gandini smatra kako okruženje predstavlja vrstu akvarija koji odražava ideje, vrijednosti, stavove i kulturu onih koji ga nastanjuju (Edwards, Forman, Gandini, 1998).

Autorica Slunjski smatra kako bi okruženje trebalo promovirati neovisnost i autonomiju učenja djece posredstvom raznolikih i stalno dostupnih materijala te kako prostorna organizacija bitno određuje i kvalitetu socijalnih interakcija djece međusobno, kao i djece s odgajateljem“ (Slunjski, 2008: 21) te zbog toga ona treba biti usmjerena promoviranju susreta, komunikacije i interakcija djece (Malaguzzi, 1998). Projektiranje adekvatne i kvalitetne ustanove ranog odgoja proces je koji zahtijeva visok stupanj suradnje eksperata iz arhitektonske struke te odgojno-obrazovnih stručnjaka (Dudek, 2005). Nicholson (2005) ističe kako je nemoguće razgovarati o arhitekturi bez razumijevanja umjetnosti i pedagogije (i procesa odgoja i obrazovanja) jer su arhitektura, umjetnost i pedagogija međusobno povezane. Projektiranje prostornog okruženja ustanove ranog i predškolskog odgoja izazov je koji (uz strukovne kompetencije) od arhitekta zahtijeva određena elementarna, ali i sofisticirana znanja o odgojno-obrazovnom procesu u ustanovama ranog i predškolskog odgoja, oblikovanje prethodno opisane slike djeteta, razumijevanje njegove prirode učenja, svijest o ulozi prostorno-materijalnog okruženja u učenju djeteta predškolske dobi, razumijevanje uloga odraslih u procesu odgoja i obrazovanja te nužnost funkcionalnosti i fleksibilnosti okruženja kako bi ono moglo zadovoljiti interese i potrebe subjekata koji u njemu aktivno djeluju.

Tradicionalno viđenje uloge arhitekta u kreiranju okruženja ustanove ranog i predškolskog odgoja jest slika eksperta koji kreira okruženje za korisnika, dok suvremeno viđenje taj stvaralački proces vidi kao kreiranje okruženja u suradnji s korisnikom, dakle, obilježava ga zajednički angažman obaju subjekata (Edwards, 2005). Stoga Edwards (2005) naglašava kako je nužno predstavnicima pedagoške struke omogućiti više utjecaja na konstruiranje prostora u kojem zajedno s djecom žive i djeluju. Znači, treba uvesti praksu kontinuiranog istraživanja i konzultiranja odgojitelja i stručnog tima s arhitektima, gdje su odgojitelji i stručni tim aktivni i kritički participanti u procesu projektiranja, konstruiranja, dizajniranja i uređenja prostorno-materijalnog okruženja ustanove ranog odgoja.

5. Prostorno okruženje vrtića

Dječji vrtići bi trebali biti zanimljiva mjesta, ugodna, privlačna za življenje i učenje djece, i odraslih. Oni trebaju biti poput obiteljskih domova jer djeca u njima provode veliki dio dana. U njima se omogućavaju raznoliki socijalni odnosi, što ima veliki utjecaj na učenje, odgoj i razvoj djece. Dakle, razvoj djeteta nije moguć u zrakopraznom prostoru, u zatvorenim i izoliranim sobama dnevnoga boravka. On je moguć u prostoru koji je veći, koji omogućuje slobodno kretanje, koji je uređen tako da više sliča radionicama koja će biti opremljena s mnoštvom materijala, alata, sredstava koji će maksimalno podržavati i razvijati nove interese, sklonosti i sposobnosti djece. U takvom prostoru će se svako dijete osjećati sigurno, slobodno, razigrano. Uređen prostor je stvaralaštvo odgojitelja i stručnih djelatnika vrtića. Oni organiziraju centre, planiraju koliko ih smjestiti u jednu sobu, kako više centara povezati, kako ih opremiti da sadrže dovoljno materijala i sl. Također, navedene promjene ovise i o ustanovi i njenim fizičkim uvjetima ali još više o nastojanjima, htijenjima, željama i kompetencijama odgojitelja i stručnih djelatnika (Miljak, 2009).

Time se navodi djecu da formiraju manje grupe u kojima će proteći kvalitetnija komunikacija i suradnja. Svaki centar treba sadržavati materijal koji je određen za pojedinu vrstu aktivnosti djece. Aktivnosti djece su u takvom prostoru mnogo kvalitetnije jer su materijali pregledno, logično i svrsishodno ponuđeni. U određenom centru se trebaju nalaziti materijali koji njemu pripadaju, u suprotnom će se dijete osjećati nesigurno i zbunjeno kada se pokuša njima koristiti. Na primjer, centar početnog čitanja i pisanja će sadržavati knjige, slikovnice, dječje enciklopedije, razne ploče, papire, olovke, pokrivaljke, umetaljke sa slovima ili riječima i razne igre koje ih uključuju. Ti materijali trebaju biti raznovrsni, kako bi ih mogla koristiti djeca različitih razvojnih mogućnosti a osim toga trebaju biti i zanimljivi (Slunjski, 2008).

Petrović-Sočo (2007) prema Malaguzzi (1998) naglašava tri osnovna zahtjeva koja prostor treba zadovoljiti a to su: kretanje, neovisnost i interakcija. Mogućnost slobodnog kretanja u prostoru djeci pruža zadovoljenje osnovne potrebe. Potreba za kretanjem pretvara aktivnosti u dinamičke, što pokreće cijeli prostor. Djeca će postati neovisna ako će im biti dostupno dovoljno materijala koji mogu samostalno koristiti te ako će on biti raznolik i raznovrstan. Tada će djeca imati poticajno okruženje za koje

će pokazivati interes i kojemu će se prepustiti. Treći zahtjev koji prostor treba, prema Malaguzziju, zadovoljavati je interakciju. Interakcija treba biti moguća među djecom, s odgojiteljima, među odgojiteljima i stručnim suradnicima te s roditeljima. Organizacija prostora treba biti takva da potiče komunikaciju, susrete i interakciju. Dijete komunicirajući s drugima uči nove riječi, izraze, kako pristupiti grupi i sl.

Djeca u okruženju stječu iskustva. Prema tome, kvaliteta iskustva djece i perspektiva njihova učenja proporcionalna su kvaliteti okruženja. Stoga, kvalitetno okruženje je potencijal za učenje, ono ga omogućuje i potiče. Kako bi se ono steklo potrebno je odabrati i pedagoški osmisliti fizičko okruženje koje će imati visoki obrazovni potencijal. Pod fizičkim okruženjem podrazumijevamo uređenje i raspored prostora, obilje materijala, sredstava, alata, knjiga i igračaka koja su djeci na raspolaganju. Time djecu potičemo na aktivnosti koje sama iniciraju i samoorganiziraju a ujedno aktivno stječu nova znanja i razumijevanja (Slunjski, 2015). „Jezik se ne poučava, nego se razvija, i to u bogatom govorno-komunikacijskom okruženju. Zbog toga poticajnost govorno-komunikacijskog okruženja predstavlja važan kriterij kvalitete cjelokupnog okruženja vrtića.“ (Slunjski, 2008, 46)

Za autorice Milanović, Stričević, Males, Sekulić-Majurec (2000), vrtićno okruženje je značajan čimbenik kvalitete i učinkovitosti djetetova ranog razvoja i njegova kasnijeg napredovanja. Osmišljavanje uvjeta za podizanje kvalitete življenja i zadovoljavanja djetetovih potreba, Miljak (1996) naziva realnim kurikulumom. Dodaje da su ustroj i ozračje u vrtiću složeni i suptilni odnosi među sudionicima u odgojno-obrazovnom procesu i materijalna organizacija vremena i prostora. Važniji su od službene, formalne primjene zakona, propisa, programa koji nemaju značajniji utjecaj na kvalitetu promjena. Hijerarhijski odnosi među osobljem u ustanovi model su za ponašanje među djecom i prema djeci. Suvremeni istraživači smatraju da upravo organizacija (makro) ustanove i (mikro) odgojne skupine više utječe na odgojno-obrazovni proces, nego intencije službenog programa. Realni kurikulum (program ustanove) ima snažno djelovanje, čak više "realni" od službenog. Za povećanje učinka odgojno-obrazovne prakse nužno je mijenjati fizičku i socijalnu organizaciju ustanove. Više pozornosti treba posvetiti kvaliteti interakcije među odraslima.

Odgojitelji stvaraju djetetu uvjete za isprobavanje svojih snaga i moći uz određena pravila. Tako se djeca uče odgovornosti. Djeca su kompetentnija nego što mi mislimo. Potrebno je stalno omogućavati djeci stvarne, životne prilike da donose odluke i prihvaćaju odgovornost živeći svoja prava. Odgojitelji tako pokazuju djeci da su sposobna mnoge stvari učiniti sama. Pripremaju okruženje za uvježbavanje životnih vještina. Zajednička pravila odgojne skupine pridonose demokratskom ozračju, a djeca se osjećaju kompetentna, odgovorna i motivirana, naglašava Brajša (2001).

Oblikovanjem slike o djetetu kao kompetentnom, snažnom biću bogatom potencijalima i idejama, u čija njedra priroda kao da je utkala osjećaj radoznalosti kako bi osigurala njegovu aktivnost i napredak (Mann, prema Nicholson, 2005) stvara se plodno tlo za konstruiranje takvog prostorno-materijalnog okruženja ustanove ranog odgoja koje će svojom organizacijom moći primjereno podržati istraživački interes djeteta i njegovu intrinzičnu motivaciju, potrebu i entuzijazam za razumijevanje svijeta čiji je aktivni dio. Dijete predškolske dobi svijet istražuje u interakciji s okruženjem u kojem živi i stvarnost doživljava kroz sva svoja osjetila pa je stoga potrebno to okruženje učiniti multisenzoričkim, odnosno, poticajnim i responzivnim za doživljavanje svim osjetilima. Suprotno prethodnom, okruženje koje je siromašno poticajima i materijalima i destimulativno djeluje na djetetov razvoj, može dovesti do deprivacije u njegovom cjelokupnom razvoju, misle i Nicholson i Miljak. (Nicholson, 2005; Miljak 2009).

6. Poticajno prostorno-materijalno okruženje vrtića

Okruženje u vrtiću ogleda se u strukturi prostora i socijalnim odnosima. I dok socijalno okruženje čine svi ljudski i stručni potencijali, odnosni i komunikacijski, fizičko okruženje obuhvaća materijalne i prostorne potencijale dječjeg vrtića. (Miljak, 1996)

Prema Slunjski (2008), djeca uče aktivnim istraživanjem i suradnjom s drugima, kod organizacije vrtićkog okruženja treba poći od toga da se djetetu omogući učenje na takav, za njega prirodan način.

Okruženje treba biti multisenzorično (poticati djecu na istraživanje angažiranjem različitih osjetnih sustava) i treba omogućavati:

-Istraživanje logičkih, matematičkih i fizikalnih fenomena (svjetlosti i sjene, magnetizma, različitih svojstava materijala poput topivosti, plovnosti, rastresitosti, vlažnosti, težine, količine, klasifikacije po nekom kriteriju...)

-Istraživanje različitih mogućnosti organizacije prostora i rješavanje fizikalnih problema (materijali poput plastičnih boca, kutija, drvenih štapića poslužiti će za proučavanje statike, konstrukciju, izradu labirinta, kosina i sl.)

-Istraživanje zvukova, tonova, melodije i glazbe (glazbeni instrumenti, izrađeni instrumenti, šuškalice, uređaji za reprodukciju glazbe, zvukovi iz prirode...)

-Istraživanje prirode i prirodnih fenomena (sama priroda odnosno vanjsko okruženje, ali i osmišljeni poticaji i materijali za učenje, knjige, plakati...)

-Istraživanje govorno-komunikacijskog okruženja (govorom, slušanjem, pričanjem priča, igrama riječima, igrama sa slovima, poticajima za usvajanje komunikacije na stranom jeziku...)

-Likovno i drugo kreativno izražavanje (različitim likovnim tehnikama, materijalima pogodnim za kreiranje kompozicija, poput kamenčića, gumbića, štapića, suhih latica i sl.)

U svim ovim slučajevima odgojitelj ne poučava izravno, već potiče djecu na razmišljanje, samostalno rješavanje problema, stvara uvjete za istraživanje i donošenje zaključaka te njihovu provjeru i dokumentiranje. U aktivnosti se uključuje prema potrebi, te znalački kod djece provocira i podržava misaone procese. Pri tome je sam taj proces traženja rješenja važniji od rezultata (Slunjski, 2008).

7. Unutarnji prostor vrtića

Maria Montessori² je već naglašavala kako prostor treba biti prilagođen djetetu kako bi samostalno učilo i što manje ovisilo o odrasloj osobi.

Važno je da prostor vrtića nalikuje obiteljskom domu kako bi se dijete osjećalo ugodno u prostoru. Djetetu je potrebno omogućiti slobodan prostor te se time potiče samoorganizirajuće aktivnosti.

Svakom djetetu je potrebno vlastito vrijeme kako bi se mogao odvojiti od ostale djece.

Kvalitetno okruženje omogućuje da postavite hipotezu, istražuju, eksperimentiraju, te konstruiraju znanja i razumijevanja. Svako dijete je različito i svako dijete ima različite interese, zato im je potrebno omogućiti različite izbore materijala. Prostor vrtića također utječe na socijalne interakcije djece i zbog toga treba usmjeriti organizaciju prostora da promovira susrete, komunikaciju i interakciju djece. Važno je omogućiti slobodno kretanje, te treba biti ugodan i nalikovati obiteljskom domu.

---

² Maria Montessori je bila talijanska pedagoginja koja je doprinijela u novoj pedagogiji. Smatrala je da su djeca kompetentne osobe, koja su u stanju donositi vlastite odluke. Također je smatrala da je važna suradnja s roditeljima i auto-didaktički materijali.

8. Vanjski prostor vrtića

Veliki broj radova i istraživanja razmatra unutarnje okruženje u odgojno obrazovnoj ustanovi, no rijetki se osvrću na vanjsko okruženje. Priroda je u društvu sve manje dostupna djeci i zato je jedna od uloga vrtića vratiti prirodu i okoliš u dječje živote. (Valjan - Vukić citirano po Krog, 2010)

Također je važno da vanjsko vrtićko dvorište osigura djetetu različite sadržaje koji će omogućiti slobodu i kreativnost ali i sigurnost. (Valjan Vukić citirano po Krog, 2010)

Primaran je utjecaj igre na otvorenom i tjelesne aktivnosti na zdravlje, pravilan rast i razvoj, ali njezin učinak važan je i za mentalno zdravlje te razvoj samosvijesti i boljih socijalnih vještina (Valjan Vukić citirano po Krog,2010). Vanjsko prirodno okruženje ne mora biti nužno samo prostor dvorišta i igrališta dječjeg vrtića, „osjetilni vrt“ također može biti poticajan prostor u vanjskom okruženju gdje djeca mogu istraživati kako biljka raste, mogu uzgajati voće i povrće te istraživati mirisom, dodirrom različitih stvari kao što je kora drveta. Postoje mnoga prirodna vanjska okruženja koja djecu potiču na istraživanje kao što su šume, različiti parkovi, voćnjaci odnosno sva mjesta u prirodi koja će djeci omogućiti da istražuju i stječu praktična znanja. Vrlo važna stavka je i očuvanje prirode i okoliša.

Slunjski prema Dayu (2007) govori kako odrasli teže postizanju finalnog produkta, dok je dijete usmjereno na aktivnost uživajući u njoj. Razlika u doživljavanju prostora je što odrasli vide svrhu, a dijete prostor doživljava kao izvor ideja kako bi djelovalo. Prema Konvenciji o pravima djeteta³ važno je djetetovo sudjelovanje također i razvojna i zaštitna prava. Dijete ima pravo sudjelovati u okruženju i odlukama koje se odnose na njega. Dijete može izražavati svoje stavove i tako ujedno olakšati odgojitelju da usvoji njegove ideje i opremi prostor prema potrebama djeteta. Prava djeteta su vrlo važna i trebali bi ih poznavati svi, osobito oni koji su u kontaktu s djecom i koji utječu na stvaranje djetetova okruženja. Također je važna komunikacija s djecom, a kroz različite aktivnosti i igre možemo lakše saznati djetetove ideje.

---

³ Konvencija o pravima djeteta: www.unicef.hr

Mnogobrojnim istraživanjima utvrđeno je da se kvalitetne promjene u odgoju i obrazovanju mogu dogoditi promjenom ustroja i ozračja u odgojno-obrazovnim ustanovama, što nazivaju promjenom kulture odgojno-obrazovne ustanove. U određenju kulture odgojno-obrazovne ustanove polazi se od općeg pojma kulture kao temelja za razumijevanje kulture organizacije. O odgojno-obrazovnoj ustanovi raspravljamo kao o organizaciji, a o kulturi kao o sastavnom elementu opće kulture i vrijednosnog sustava u cjelini.

Dijete će tijekom boravka u vrtiću naučiti predčitalačke vještine, osnovne matematičke vještine, stvoriti će naviku te će na taj način biti spreman za odlazak u školu.

Primjerice, Bruner (2000: 41) smatra da: "Ono što škola poučava, načini mišljenja i 'govorni registri' koje njeguje u svojih učenika, ne mogu se izolirati od uloge koju ima u životima i kulturi svojih učenika. Jer nastavni se program ne tiče samo 'predmeta'. Najvažniji školski predmet koji škola proučava (...) jest škola sama. Većina je učenika tako doživljava i to određuje kakva značenja oni stvaraju o njoj".

9. Motiv mačke

Na ovaj motiv sam se odlučila jer djeca imaju privrženost prema kućnim ljubimcima te su kućni ljubimci važni za ulogu u odgoju i razvoju djece. Djeca se vrlo rano susreću s životinjskim likom koji se pojavljuje u crticiima i knjigama. U interakciji s ljubimcem uče razumjeti potrebe i osjećaje životinja i ljudskih bića, razvijaju empatiju, samopoštovanje te se uče odgovornosti i brizi za svog kućnog ljubimca. Motiv mačke vrlo je popularan kod djece. Većini djece mačka i pas su najdraže životinje. Mačka će dijete učiti igri i strpljenju te razvijati u odgovornog i brižnog mladog čovjeka.

Mačke imaju veliku sposobnost učenja i sjećanja, koje koriste za informacije koje su im od neke koristi kao naprimjer najdraža hrana, najuodobnije mjesto za spavanje i slično. (Marinović, 2020)

Predenje mačke smiruje, smanjuje anksioznost i depresivnost vlasnika. (Krizmantić, 2016)

U djetinjstvu mačka je bila moja omiljena životinja. Kao dijete imala sam mačku kao ljubimca, te smo često provodili vrijeme zajedno. Mačka je često voljela provoditi vrijeme izvan doma navečer, te bi preko dana bila s nama u dvorištu ili kući.

Obitelj s jednim roditeljem imati će veću privrženost između djeteta i kućnog ljubimca upravo iz razloga što ljubimac djetetu pruža nužnu podršku na emocionalnom planu kao nedostatak jednog roditelja. Ljubimci imaju važnost za ljude jer mogu pomoći osobi nadoknaditi privržene veze koje joj nedostaju u životu.

Djeca su tako od najmlađe dobi sposobna ostvarivati bliske privržene veze sa ljubimcem te ga smatraju kao svog prijatelja.

„Značaj i mogućnosti predškolskog razdoblja za djetetov razvoj traži od svih čimbenika, a među prvima od odgojitelja, formiranje odgovarajućeg okruženja koje će maksimalno poticati djetetove aktualne sposobnosti.“ (Šagud, 1997:2)

10. Simbol mačke kroz povijest

Kućni ljubimci oduvijek su imali velik utjecaj na ljudsku populaciju. Mačke su bile oduvijek štovane među ljudima te su uvijek bile snalažljive.

Arheolog James A. Baldwin smatra da su ljudi počeli pripitomljivati mačke kako bi umanjili štetu nastalu na usjevima. Posmrtni ostatci mačaka na kojima nisu viđeni tragovi nasilja upućuju na to da su ove životinje percipirane kao pomagači i prijatelji, a ne kao hrana ili žrtveni objekt. (Holjevac, 2008.)

Prirodoslovac Brian Vesey-Fitzgerald u svojoj knjizi Mačke piše kako se na temelju zapisa na sanskrtu (sveti jezik Hindusa) starih oko 3000 godina u kojima se spominju mačke može zaključiti da su upravo u to doba pripitomljene na području današnje Indije i u dolini rijeke Ind u današnjem Pakistanu. Poljoprivreda je činila okosnicu gospodarstva civilizacije u dolini Inda pa su i tu usjevi privukli prvo glodavce, a onda i mačke. Upravo su ondje pronađeni otisci mačjih šapica u ciglama od blata i slame od kojih su se gradile tamošnje nastambe. (Holjevac, 2008)

Kinezi su se s mačkom upoznali oko 500 godina prije Krista, što dokazuje pronalazak mačjih kostiju na području čak 5 tisuća godina starog sela Quanhucun u pokrajini Shaanxi u središnjoj Kini. Stanovnici sela bavili su se uzgojem prosa, a arheolozi su, uz ostatke jedne šestogodišnje mačke, pronašli i keramičke posude u obliku slova *v* za koje se pretpostavlja da su tako dizajnirane kako bi se spriječio ulazak glodavaca u njih. Mačke su prihvaćene kao dobrodošli gosti u borbi protiv glodavaca, a to dokazuje i činjenica da su pronađene mačje kosti u sebi sadržavale određene količine ugljika i dušika, na temelju čega možemo zaključiti da su se te iste mačke hranile glodavcima koji su konzumirali proso. (Holjevac, 2008)

Životinje, ne samo da su i danas najbliža bića čovjeku na psihički i biološki način, već su neizbježno prisutne u svim vidovima ljudskog opstanka i kulture (Višković 1996)

Upravo takvu ulogu posjeduje i mačka, jedna od mnogobrojnih životinja koje su utjecale na razvoj povijesti i čovjekove kulture, koja se u različitim kulturama pojavljivala kao simbol štovanja, ali i kao suprotan, negativan simbol. (Holjevac,

2008)

Mačke su elegantne, profinjene i imaju mističnu ženstvenost. Dok mačke stavljaju važnost na osjećaj zajedništva s ljudima, one u isto vrijeme imaju svoj zasebni svijet. Mačke imaju žensko otajstvo koje predstavlja pozitivne, kreativne i osobito plodne aspekte ženstvenosti. Mačke simboliziraju trudnice i na temelju njihove ženske prirode povezuju se s Mjesecom. Iako crne mačke mogu biti povezane s bogatstvom i prosperitetom, također simboliziraju negativne aspekte poput izdaje, okrutnosti, vještičarenja, lukavosti i destruktivnih aspekata ženstvenosti. Posljedično tomu, mačke su obožavane kao boginje i progonjene kao vrag. Drugim riječima, kao i svi drugi osnovni simboli, mačke podrazumijevaju dva aspekta, pozitivan i negativan, kao uostalom i svi fenomeni podložni simboličnom imaginariju. Tradicijski su u brojnim etnokulturama ljudi mislili da se u mračnoj noći mjesečina odražava u mačjim očima. Zbog svoje snalažljivosti i neovisnosti o drugima, tendenciji da istraže svaki mračni kutak u koji se mogu zavući i iz kojeg mogu izaći nezapažene, željom za istraživanje noću dok svi ljudi spavaju, mačke su postale i simbol noći. Razlog zbog kojega se još smatraju i dvoličnim životinjama jest taj da prije nego pojedu miša kojega su ulovile, prvo se igraju s njime. Pored toga, mačke simboliziraju božanstvo diljem svijeta. Drevni Egipćani obožavali su mačke i njihovu boginju mačku, Bast⁴, te su je smatrali svetom poput Izide, egipatske božice izobilja. (Park 2015.)

Mačka je tajnovita i višeznačna, što je „(...) zacijelo posljedica njene nesavladanosti i otuđenosti od čovjeka.“ Ona je istodobno ljepota, mirnoća, čistoća i umiljatost te opasnost nepouzdanosti i iznenađenja pa zato ona i fascinira i plaši, privlači i rađa podozrenja. (Visković, 1996, 204)

---

⁴ U egipatskoj mitologiji Bastel je drevna božica-mačka, štovana od Druge dinastije. U početku smatralo ju se božicom zaštitnicom Donjeg Egipta.

Zbog činjenice da se domaće mačke ponašaju zaštitnički i nježno prema svojim potomcima, Bast se također smatralo dobrom majkom, i često ju se prikazivalo u društvu mnoštvo mačića.

11. Uloga odgojitelja

Odgojitelji, prema Stokes Szanton (1997), okruženje pretvaraju u "laboratorij". U njemu će dijete istraživati i doživljavati različita iskustva. Zajedno s odgojiteljem strukturiraju prostor koji potiče dječju kreativnost, želju za istraživanjem, otkrivanjem novoga i za rješavanjem problema. Zajedno s djecom rade, igraju se, uče; model su ponašanja (vlastiti primjer) i djeci pružaju podršku te pokazuju skrb za drugoga; promatraju i slušaju, "snimaju" djecu i procjenjuju promatrano, koristeći to za dalje planiranje, individualizirani pristup i strukturiranje okružja. Potiču djecu da slijede vlastite interese i razvijaju osjećaj osobne važnosti i samoinicijative. Stvaraju atmosferu i daju ton svojoj skupini te iskazuju kvalitete koje žele razviti kod djeteta socijalne vještine (empatiju, kooperaciju), entuzijazam i intelektualnu radoznalost. Zajedno s djecom iniciraju i vode aktivnosti i pružaju djetetu prilike za direktni kontakt s ljudima, materijalima i stvarnim životom. Ukratko, potiču cjeloviti djetetov razvoj.

Od odgojitelja se očekuje da: dopusti djetetu da samo bira aktivnost (pripremi različite igračke, materijale... ali prepusti djetetu čime će se baviti i što će koristiti); dopusti djetetu da samo odredi koliko će trajati aktivnost; pripremi aktivnosti i materijale kojima se potiču različiti stupnjevi sposobnosti; osigura da okruže u kojem dijete boravi bude sigurno; osigura prostor u kojem je prekidanje i ometanje svedeno na najmanju mjeru; dopusti djetetu da upotrebljava predmete i isprobava na nov, neuobičajen način i planira raspored tako da dijete od svoje igre dobije najviše (Miljak, 1996).

Odgojitelj zajedno s djecom priprema materijale, strukturira prostor i uključuje se u aktivnosti, kad je to potrebno. Neophodno je uključivanje odgojitelja kad se dijete ne želi igrati, kad treba podršku u igri, kad odgojitelj treba naglasiti, povećati mogućnost za učenjem.

Značaj i mogućnosti predškolskog razdoblja za djetetov razvoj traži od svih čimbenika, a među prvima od odgojitelja, formiranje odgovarajućeg okruženja koje će maksimalno poticati djetetove aktualne sposobnosti" (Šagud, 1997:24). Uloga odgojitelja stalno se mijenja kako se mijenjaju uvjeti, djeca i roditelji. Odgojitelj je taj koji kontinuirano istražuje i uči o načinima i strategijama dječjeg učenja, autor je

pedagoških putova i procesa u kojima prevladava podijeljenost između teorije i prakse, kulture i praktičnog područja rada. (Previšić, 2007)

Katz navodi: „Centralna je uloga odgojitelja pomoći djeci u pronalaženju tema koje ih zanimaju u pripremanju okruženja u kojem će djeca istraživati probleme vrijedne njihove pozornosti i dubljeg razumijevanja.“ (Katz 1993; prema Slunjski, 2001: 52)

Odgojitelj često treba biti osoba koja će organizirati aktivnosti s djecom, poticati djecu na aktivnost, evaluirati provedenu aktivnost i surađivati s djecom. Jedan važan zadatak odgojitelja u odgojno-obrazovnom radu je da kreira i stalno oplemenjuje uvjete za zadovoljno življenje i učenje djece u vrtiću na način koji za djecu ima smisla. (Slunjski, 2001)

Jedna od neizostavnih uloga odgojitelja je uključivanje u interakciju s djecom kada uspostavljaju partnerski odnos koji uključuje učenje:

- kako dijete vidjeti na pravi način
- uočavati pojedinosti
- diviti se originalnim ostvarenjima
- radovati se i oduševljavati zajedno s djecom
- iskazivati osjećaje kad je to situacijski prihvatljivo. (Došen Dobud, 1995)

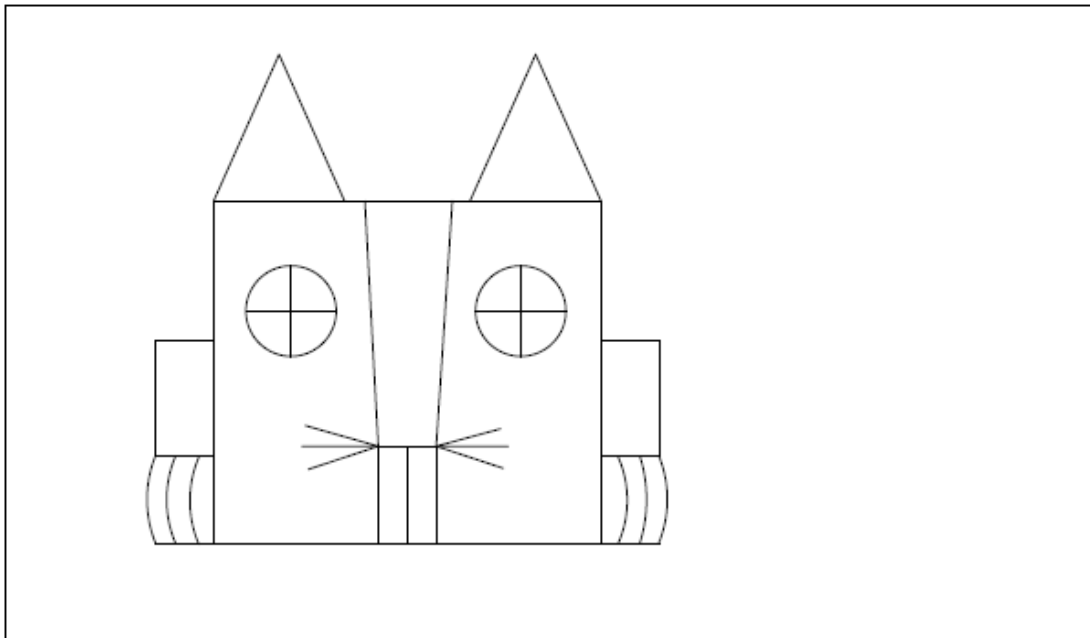
U svim ovim slučajevima odgojitelj ne poučava izravno, već potiče djecu na razmišljanje, samostalno rješavanje problema, stvara uvjete za istraživanje i donošenje zaključaka te njihovu provjeru i dokumentiranje. U aktivnosti se uključuje prema potrebi te znalački kod djece provocira i podržava misaone procese. (Slunjski, 2008)

Zona proksimalnog (ili „sljedećeg“) razvoja odnosi se na socijalnu podršku procesu učenja djeteta, koja mu omogućuje prijelaz s trenutne razine znanja i razumijevanja na razinu onoga što želi, tj. može naučiti i razumjeti. (Slunjski, 2015)

Idejno arhitektonsko rješenje zgrade vrtića

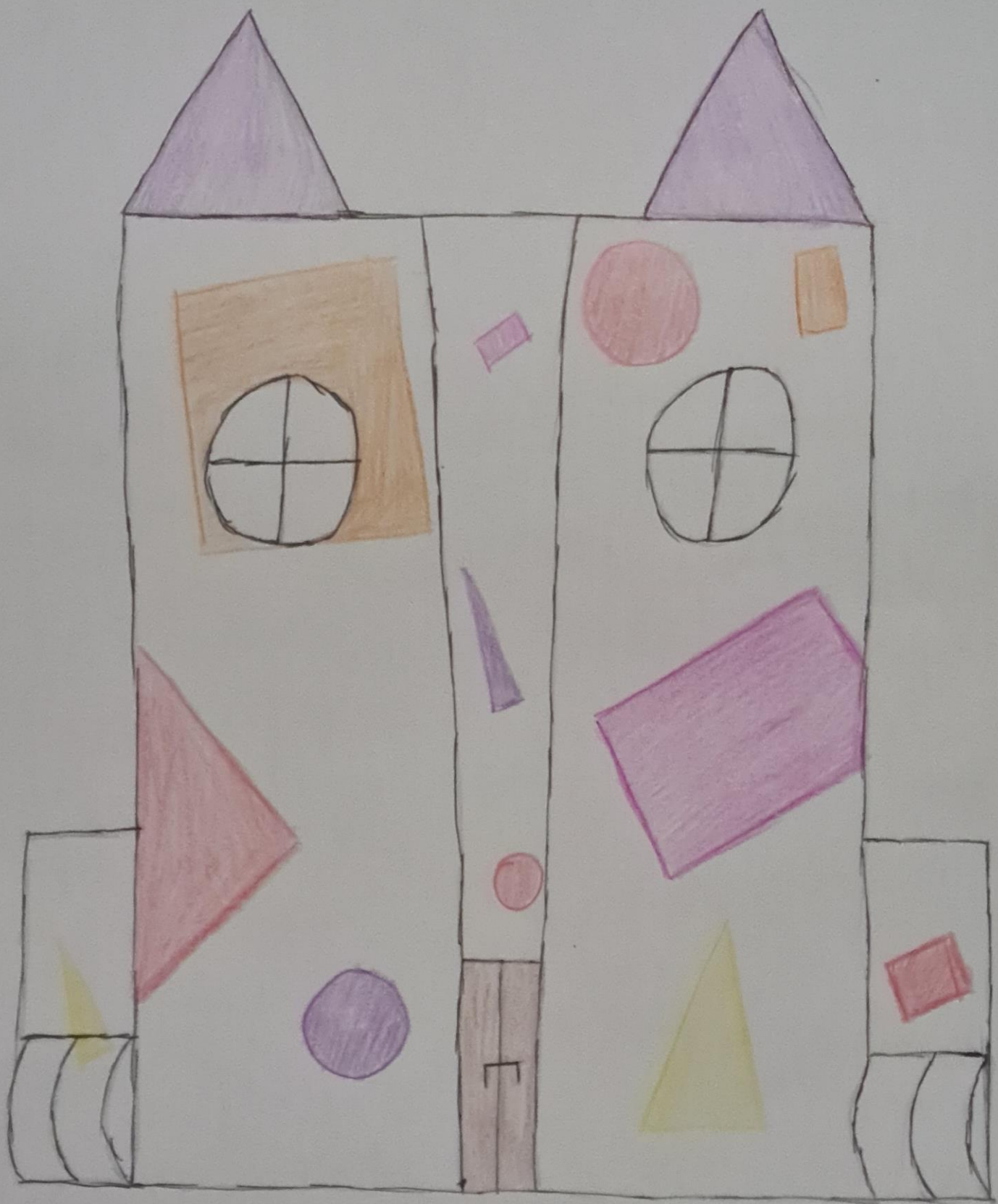
12. Prednje pročelje građevine

Prednje pročelje građevine dječjeg vrtića osmišljeno je u obliku mačke kako bi djeci pri samom ulazu neobičan oblik pobudio radoznalost. Građevina je osmišljena tako da djetetu pri samom ulazu motiv mačke izmami osmijeh na lice.

Primjer 5: Prikaz prednjeg pročelja građevine „Mačka“

Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

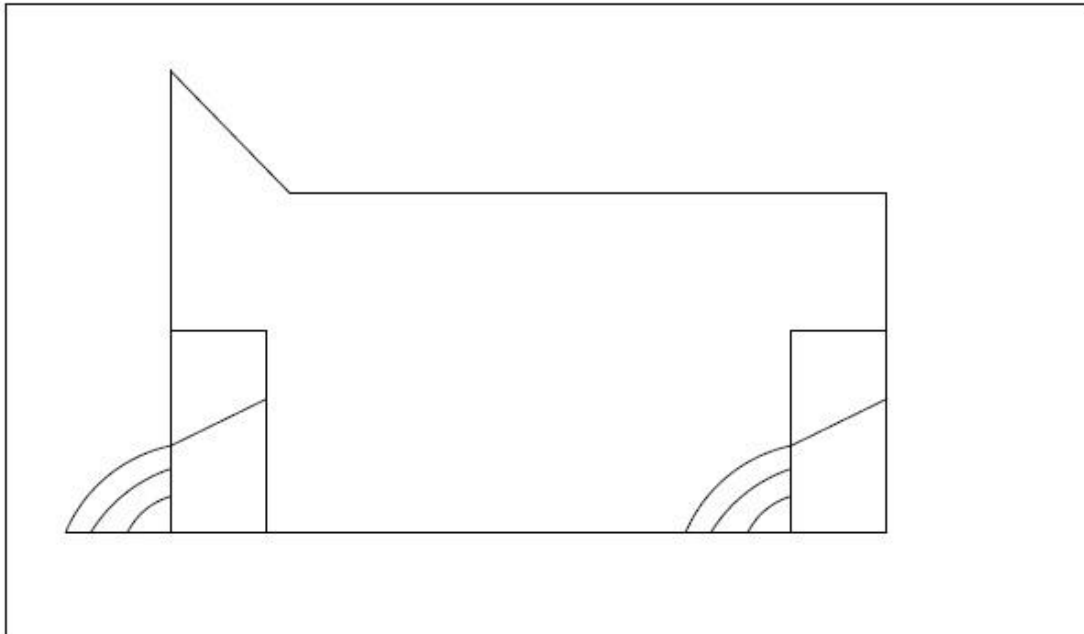

Primjer 6: Prikaz prednjeg pročelja građevine „Mačka“

Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

13. Bočno pročelje građevine

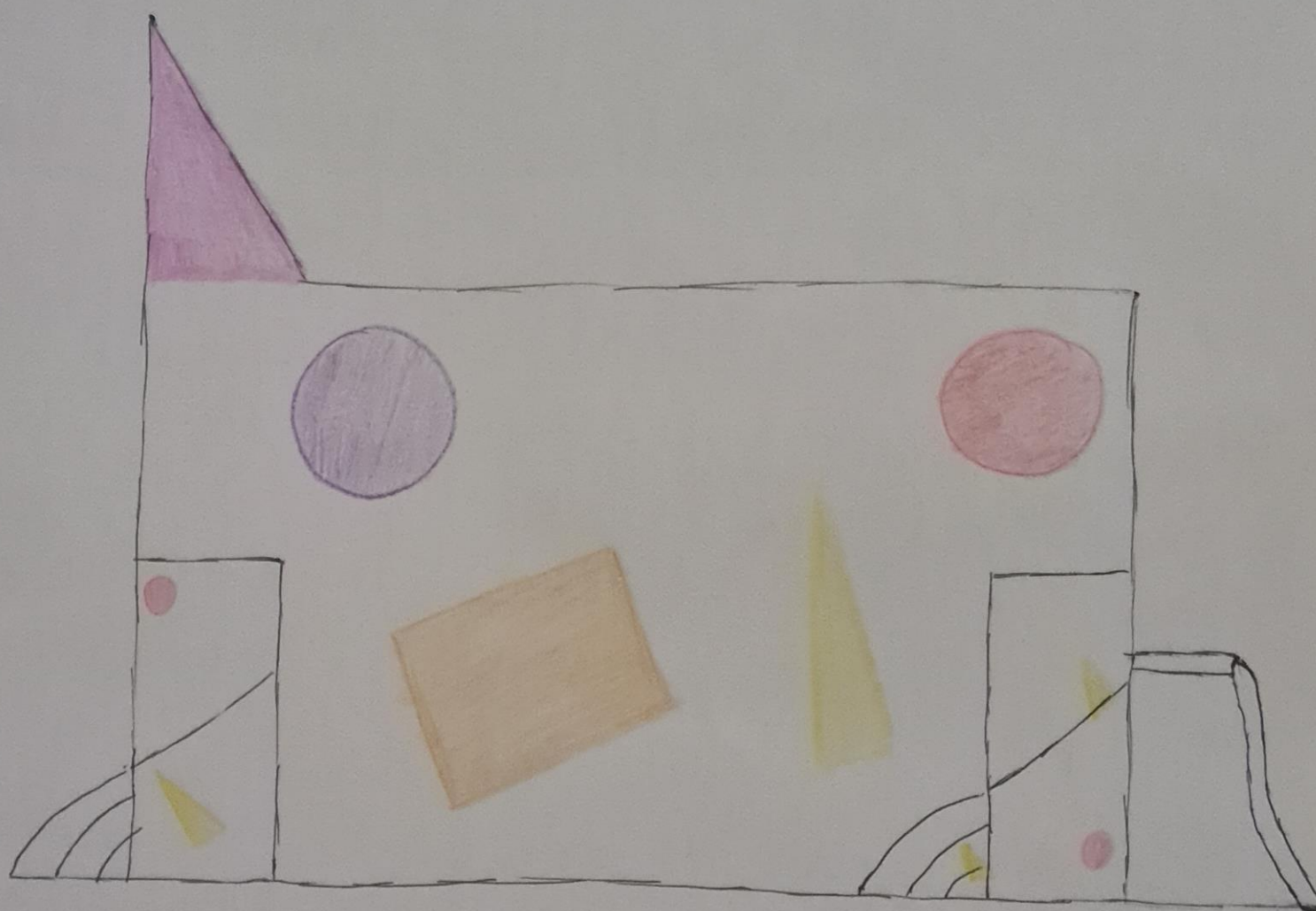
Bočno pročelje građevine prikazuje vanjske elemente građevine s bočne strane.

Primjer 7: Prikaz bočnog pročelja građevine „Mačka“

Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

Primjer 8: Prikaz bočnog pročelja građevine „Mačka“

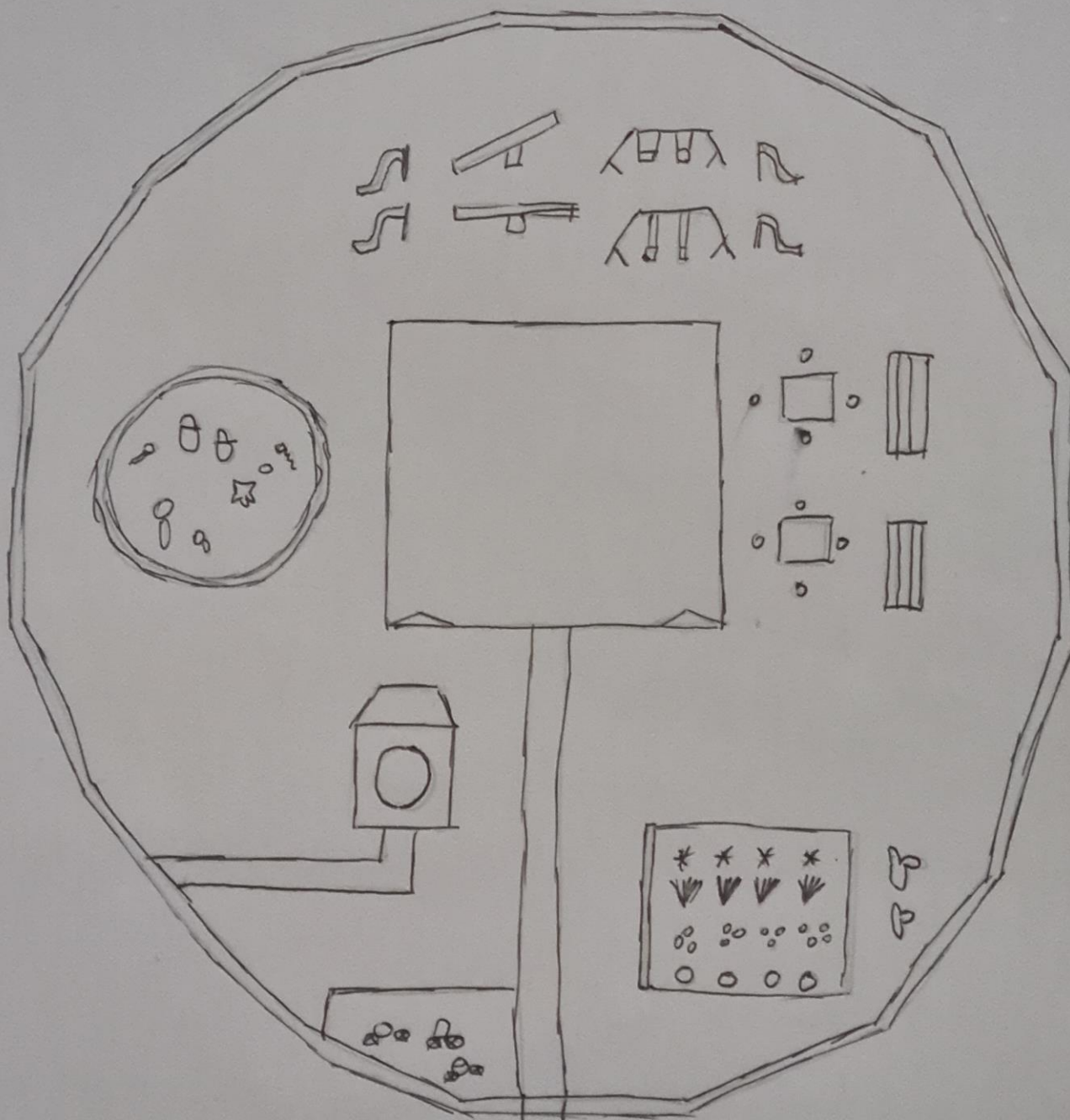
Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

Primjer 9: Prikaz stražnjeg pročelja građevine „Mačka“

Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

Primjer 10: Prikaz eksterijera građevine „Mačka“

Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

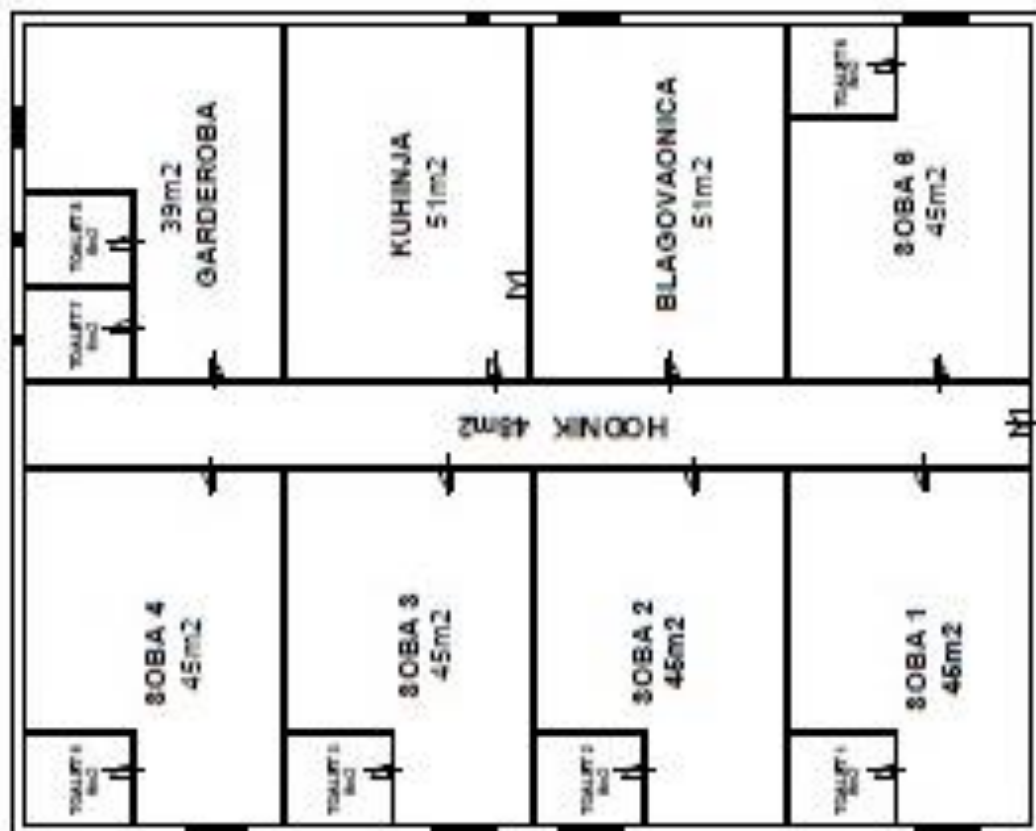

14. Tlocrt građevine

Tlocrt građevine sastoji se od pet dnevnih boravaka, kuhinje, blagovaonice, garderobe, te svaki dnevni boravak ima svoj toalet.

Pri samom ulazu u zgradu nalazi se cijelom dužinom hodnik. Svaki dnevni boravak ima vlastiti toalet, kako bi djeca mogla održavati svoju higijenu. Sobe imaju 46m² te su preporučljive za boravak 10-15 djece po sobi.

Građevina se sastoji od 6 dnevnih boravaka, kuhinje, blagovaonice, garderobe. Građevina je prizemnica sa ukupnih 456 m².

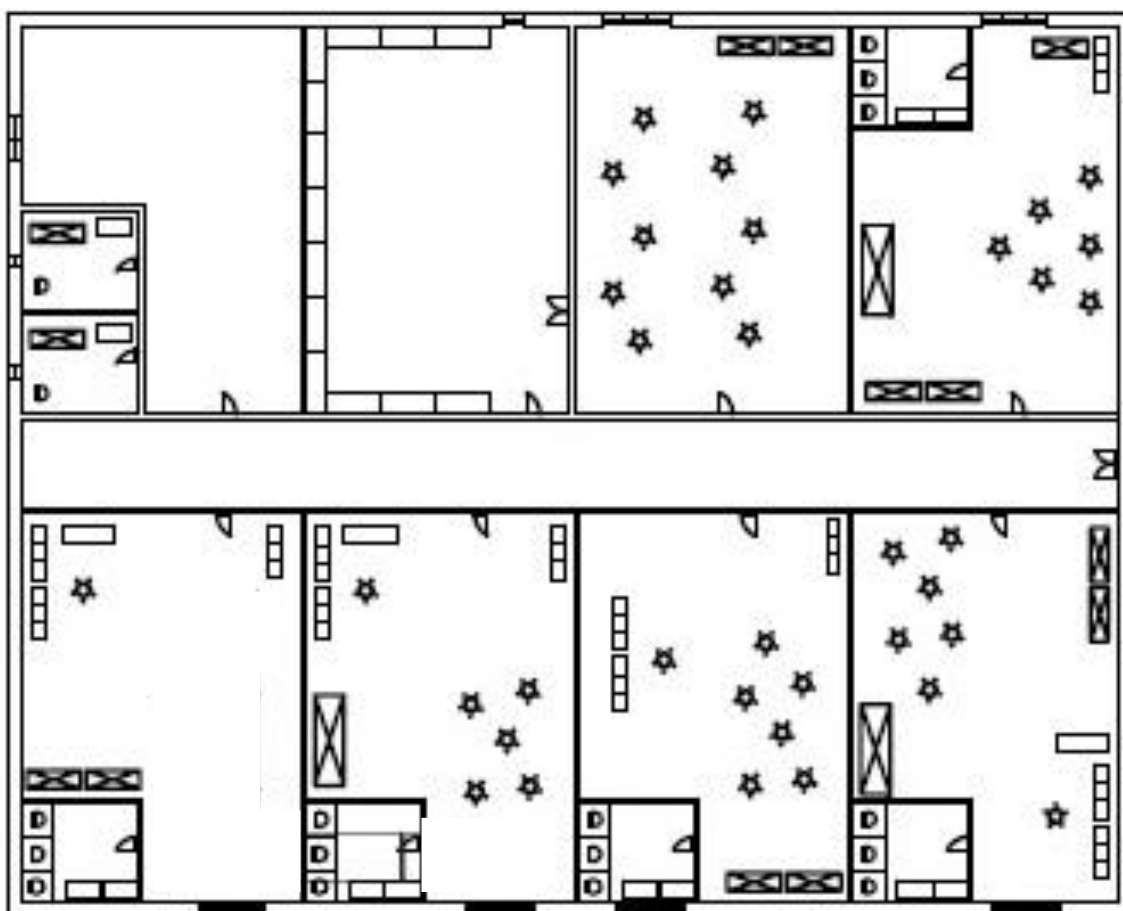
Primjer 11: Prikaz tlocrta dječjeg vrtića „Mačka“

Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

15. Tlocrt građevine, unutrašnjih prostorija

U tlocrtu građevine prikazan je raspored namještaja po prostoru vrtića.

Svaka prostorija ima raspored namještaja kako bi djeca imala dovoljan prostor za obavljanje raznih aktivnosti po različitim centrima, svoj vlastiti prostor za slobodnu igru.

Primjer 12: Prikaz tlocrta dječjeg vrtića „Mačka“
Autorica crteža i idejnog rješenja: Ana Oblak 2020. godine ©

Zaključak

Građevina dječjeg vrtića prikazana je na suvremen način kako bi samim svojim izgledom djecu građevina privukla da vide što se to nalazi unutar građevine. Sam izgled nije uobičajen te sam motiv mačke prikazuje građevinu kao nešto što obilježava djecu.

Smatram da ovakav tip građevine može biti realiziran, te vrlo funkcionalan. Građevina dječjeg vrtića može funkcionirati u svakom gradu, te bi svojim izgledom predstavljala nešto novo i drugačije.

Odlučujući čimbenici razvoja djeteta su socijalna sredina i kakvoća odgoja. U Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991) dječji vrtić je mjesto radosnog življenja: druženja, igre, učenja, odgoja i obrazovanja djece i odraslih. Teži postizanju kvalitete zajedničkog življenja, a odgojitelj je voditelj i pomagač u igri, učenju i razvoju djeteta. Tim odgojitelja osigurava primjerena sredstva i materijale, pruža podršku i smjernice, stvara interes, kako bi dječje prilike za učenje doveli do maksimuma. (Stokes Szanton 2000)

Popis literature

Knjige:

1. Brajša, P. (2001.) *Živjeti demokratski*. Pula: C. A. S. H.
2. Bruner, J. (2000.) *Kultura obrazovanja*. Zagreb: Educa
3. Čudina – Obradović, M. (2008.) *Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga
4. Day, C. (2007.) *Environment and Children: Passive Lessons from the Everyday Environment*. Oxford: Architectural Press, Elsevier
5. Došen-Dobud, A. (1995.) *Malo dijete veliki istraživač*. Zagreb: Alineja
6. Dudek, M. (ur.) (2005.) *Children's spaces*, London: Architectural Press
7. Edwards, J. (2005.) *The classroom is a microcosm of the world*. Po: Dudek, M. (ur.) (2005.) *Children's Spaces*. London: Architectural Press
8. Edwards, C., Forman, G., Gandini L. (1998.) *The Hundred Languages of Children*. London: Ablex Publishing Corporation
9. Galindo, M. (2010.) *Kindergartens – Educational Spaces*. Salenstein: Braun
10. Krizmanić, M. (2016.) *O životinjama i njihovim ljudima*. Zagreb: V.B.Z d.o.o
11. Lewin, A. (1998.) *Bridge to another culture: The journey of the model early learning center*.
12. Park, A. (2015.) *The Cat: A Symbol of Femininity*. Journal of Symbols & Sandplay Therapy
13. Petrović-Sočo, B. (2007.) *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje - holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor
14. Previšić, V. (2007.) *Kurikulum: teorije-metodologija-sadržaj-struktura*. Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Školska knjiga
15. Malaguzzi, L. (1998.) *History, ideas and basic photography*. London: Publishing Corporation
16. Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D., Sekulić-Majurec, A. (2000.) *Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Targa
17. Miljak, A., (1996.) *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica: Persona
18. Miljak, A. (2009.) *Življenje djece u vrtiću*. Zagreb: Spektar medija
19. Nicholson, E. (2005). *The school building as a third teacher*. London: Architectural Press
20. Slunjski, E., (2015.) *Izvan okvira : kvalitativni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju*

predškolskog kurikuluma. Zagreb: Element

21. Slunjski, E., (2008.) *Dječji vrtić, zajednica koja uči – mjesto suradnje, dijaloga i zajedničkog učenja*. Zagreb: SM Naklada
22. Slunjski, E. (2001). *Integrirani predškolski kurikulum – rad djece na projektima*. Zagreb: Mali profesor
23. Stokes Szanton, S., (1997.) *Kurikulum za jaslice : razvojno-primjereni program za djecu od rođenja do 3 godine*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak za promicanje kvalitete življenja djece i obitelji
24. Stokes Szanton, E. (2000), *Kurikulum za jaslice*, Grafa, Zagreb.his
25. Šagud, M. (1997). *Značaj međusobne suradnje odgojiteljskog tima*. Čakovec: Zrinski d.d
26. Šagud, M. (2006). *Odgojitelj kao refleksivni praktičar*. Petrinja: Visoka učiteljska škola.
27. Ugljen-Ademović, N. (2018.) *Arhitektura i osnove arhitektonskog projektiranja*. Arhitektonski fakultet Univerzuma u Sarajevu.
28. Višković, N., (1996.) *Životinja i čovjek: prilog kulturnoj zoologiji*. Split: Književni krug

Članci iz online časopisa:

1. Holjevac, G., (2008.) *Odnos čovjeka i mačke kroz povijest: History.info*. [Online] str.26. Dostupno na: <https://povijest.hr/drustvo/odnos-covjeka-i-macke-kroz-povijest/> [Pristupljeno: 09. rujna 2020.]
2. Valjan – Vukić, V. (2012.) *Prostorno okruženje kao poticaj za razvoj i učenje djece predškolske dobi*: [Online] Hrčak, portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske, <https://hrcak.srce.hr/99897> [Pristupljeno: 09. rujna 2020.]

Časopisi:

1. Fiala, B., Sindik. J. (2012.) *Čimbenici zadovoljstva životom kod odgojiteljica predškolske djece*: Acta landerina

Mrežni izvori:

1. Marinović, M., (2020.) Mačke: *Domaća mačka* [Online] str 1. Dostupno na: <https://majamarinovic.wordpress.com/domaca-macka/> [Pristupljeno: 04. rujna 2020.]

Popis primjera

Primjer 1. Prednje pročelja Dječjeg vrtića i jaslica Pula	4
Primjer 2. Bočnog pročelja Dječjeg vrtića i jaslica Pula	5
Primjer 3. Prednje pročelje Dječjeg vrtića Pula, područnog objekta Veli Vrh u Puli	9
Primjer 4. Bočno pročelje Dječjeg vrtića Pula, područnog objekta Veli Vrh u Puli	9
Primjer 5. Prikaz prednjeg pročelja dječjeg vrtića „Mačka“	29
Primjer 6. Prikaz prednjeg pročelja dječjeg vrtića „Mačka“	30
Primjer 7. Prikaz bočnog pročelja dječjeg vrtića „Mačka“	31
Primjer 8. Prikaz bočnog pročelja dječjeg vrtića „Mačka“	32
Primjer 9. Prikaz stražnjeg pročelja dječjeg vrtića „Mačka“	33
Primjer 10. Prikaz eksterijera dječjeg vrtića „Mačka“	34
Primjer 11. Prikaz tlocrta dječjeg vrtića „Mačka“	35
Primjer 12. Prikaz tlocrta dječjeg vrtića „Mačka“	36

Sažetak

Tema ovog završnog rada je „Suvremena arhitektura u gradnji dječjeg vrtića“. Detaljno je opisana arhitektura, kako okruženje vrtića djeluje na dijete, unutarnji i vanjski prostor vrtića. U radu se opisuje i građevina u obliku mačke, prikazan je tlocrt i bokocrt građevine kako ona izgleda te su prikazane prostorije i raspored elemenata u prostoru. Kvalitetnim okruženjem pružamo djeci iskustva koja im omogućavaju da imaju kvalitetan razvoj. Odgajatelj služi kao potpora djetetu kako bi se dijete navelo na razmišljanje.

Ključne riječi: arhitektura, djetetovo okruženje, motiv mačke, tlocrt i nacrt građevine, pročelja

Abstract

The topic of this bachelors thesis is "Contemporary architecture in the city kindergarten". The architecture is described in detail, how the environment of the kindergarten affects the child, the interior and exterior of the kindergarten. The paper also describes the building in the shape of a cat, the ground plan and side view of the Building are shown as it appears that the spaces and the arrangement of the elements in the space are shown. With a quality environment, we provide children's experiences that enable them to develop quality. The educator serves as a support to the child to get the child to think.

Keywords: architecture, child's environment, cat motif, floor plan and design of the building, facades